

SAMSUN'DA ÜNİVERSİTE-SANAYİ İŞ BİRLİĞİNE YÖNELİK SANAYİ KESİMİNİN ALGILARI VE BEKLENTİLERİ*

Ahmet MUTLU¹

Miraç EREN²

Cuma YILDIRIM³

Mehmet Talha PAŞAOĞLU⁴

Sefa MERTEK⁵

Atıf/©: Mutlu, A., Eren, M., Yıldırım, C., Paşaoğlu, M. T. ve Mertek, S. (2019). Samsun'da üniversite-sanayi iş birliğine yönelik sanayi kesiminin algıları ve beklentileri. *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(1), 73-90, doi: 10.17218/hititsosbil.468584.

Özet: Türkiye'de üniversite-sanayi iş birliğinin istenilen düzeyde olmaması, uzun yıllardan beri çalışılan konuların başında gelmektedir. Yapılan çalışmaların çoğu üniversitelerin beklentilerini ve algılarını ele almış ancak sanayi kesiminin üniversite-sanayi iş birliğine yönelik algı ve beklentilerinin üzerinde yeterince durulmamıştır. Bu kapsamda araştırmanın amacı, Samsun'daki sanayi kesimi ile üniversite arasında karşılıklı ve etkin bir ilişki/etkileşim kurabilmesi ve üniversite-sanayi iş birliğinin daha da geliştirilebilmesi için sanayi kesiminin üniversite algısını belirlemek ve beklentileri hakkında çıkarımlar yapmaktır. Çalışmanın verileri, Samsun'un Tekkeköy ilçesinde faaliyette bulunan 243 sanayiciden toplanmış ve analiz edilmiştir. Elde edilen sonuçlara göre, sanayi kesiminin üniversiteyi görece olumlu niteliklere sahip olan, ama şehirden ve sanayi sektöründen kopuk bir kurum olarak algıladıkları söylenebilir. Yine katılımcılara göre üniversite ile sanayi sektörü arasındaki ilişkilerin geliştirilmeye muhtaç olduğu ve bu konudaki beklentilerinin ise üniversitenin aktif rol alması yönünde olduğu ifade edilebilir. Öte taraftan sanayi kesimi kendilerinin de üniversiteye yeterli destek sunmadıkları yönünde bir özeleştiri yaparken; üniversitenin kendilerine ne tür katkılar sunabileceği hususunda yeterli bilgiye sahip olmadıklarını da belirtmişlerdir.

Anahtar Kelimeler: Sanayi, Üniversite, Algı, Beklenti, İş birliği.

The Perceptions and Expectations of the Industry Circuit for the University-Industry Cooperation in Samsun

Citation/©: Mutlu, A., Eren, M., Yıldırım, C., Paşaoğlu, M. T. and Mertek, S. (2019). The perceptions and expectations of the industry circuit for the university-industry cooperation in Samsun. *Hitit University Journal of Social Sciences Institute*, 12(1), 73-90, doi: 10.17218/hititsosbil.468584.

Abstract: The lack of the desired level of university-industry cooperation in Turkey, is one of the topics being studied for many years. Most of the work undertaken has addressed the expectations and perceptions of the universities, but the industrial sector's perceptions and expectations about university-industry cooperation have not been adequately addressed. In this context, the aim of the research is to establish a mutual and effective relationship / interaction between the industrial sector in Samsun and the university and to

Makale Geliş Tarihi: 09.10.2018

Makale Kabul Tarihi: 19.05.2019

* Bu çalışma, Ondokuz Mayıs Üniversitesi (1901) Bilimsel Araştırma ve Geliştirme Destekleme Programı Projesi kapsamında, 24.11.2017 - 07.05.2018 tarihleri arasında yürütülen PYO.IKT.1901.17.003 nolu "Samsun'da Ondokuz Mayıs Üniversitesi Algısı ve Beklentiler" adlı projenin sonuçlarına dayalı olarak hazırlanmıştır.

¹ Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, meyreliaahmet@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-8655-6779>

² Doç. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, İktisat Bölümü, mirac.eren@yahoo.com.tr, <https://orcid.org/0000-0002-5150-9144>

³ Sorumlu Yazar, Arş. Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, cumayildirim2706@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-3504-8771>

⁴ Arş. Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, pasaoğlu@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-3427-0730>

⁵ Arş. Gör., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Bölümü, sefa.mertek@omu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0002-4046-2248>

determine the university perception of the industrial sector and to make inferences about the expectations for the further development of the university-industry cooperation. The data of the study were collected and analyzed by 243 industrialists operating in the district of Tekkeköy in Samsun. According to the results obtained, it can be said that the industrial sector perceives the university as an institution which has relatively favorable qualities but is disconnected from the city and industrial sector. According to the participants, it can also be said that the relations between the university and the industrial sector are in need of improvement, and the expectations in this direction are that the university is taking an active role. On the other hand, while the industrial sector is making a self-criticism that they do not provide adequate support to the university, they also point out that they do not have enough knowledge about what kind of contributions university can offer them.

Keywords: *Industry, University, Perception, Expectation, Cooperation.*

1. GİRİŞ

Günümüzde üniversiteler, yerine getirmiş oldukları eğitim ve öğretim faaliyetlerinin yanı sıra toplum refahı ve yerel ekonomik kalkınma konularında da ön plana çıkmaya başlamışlardır. Hatta üniversitelerin en çok tercih edilme kriteri olan eğitim-öğretim faaliyetlerinin belirleyiciliği de değişime uğramaya başlamıştır. Dolayısıyla üniversitelerin artık sadece eğitim-öğretim alanında değil araştırma, geliştirme ve uygulama ile toplum refahı ve kentin kalkınmasında da öncü rol üstlenen bir kurum olduğu anlaşılmıştır.

Üniversiteler her türlü araştırma-geliştirme ve akademik eğitimlerin yapıldığı, sanayi için bilgi ve insan kaynağı üreten bir yapıya sahiptirler. Son yıllarda ülkemizdeki üniversitelerin de yerel ekonomik kalkınma ve toplum refahı konusunda daha da duyarlı olmaya, içinde buldukları toplumsal çevrenin ve sanayi kesiminin beklentilerini dikkate almaya başladıkları söylenebilir. Bu çerçevede üniversite-sanayi iş birliğinin daha da geliştirilebilmesi için, üniversitelerin sanayici tarafından nasıl algılandığının, sanayicinin ihtiyaçları ile sorun önceliklerinin neler olduğunun bilgisine sahip olması gerekmektedir. Netice itibarıyla üniversite ile sanayici arasında karşılıklı ve etkin bir ilişki/etkileşim kurabilmenin en temel şartı, üniversitenin sanayici, sanayicinin de üniversiteyi tanınması ve anlayabilmesidir.

Bu konuda yapılan araştırmalarda üniversite-sanayi iş birliğinin istenilen düzeyde olmamasının temel nedeni, sanayicilerin ilgisizliğinden dolayı olduğu ön plana çıkmaktadır. Ayrıca üniversitenin eğitim programlarının ve Ar-Ge faaliyetlerinin bölge sanayisinin ihtiyaçları doğrultusunda oluşturulması gerektiği de çokça vurgulanmıştır. Örneğin Yardımcı ve Müftüoğlu, tarafından yapılan çalışmada, üniversite sanayi iş birliğinin önündeki en büyük engelin iletişim eksikliği ve üniversitelerin teknik alt yapılarının da yetersiz olduğu belirtilmiştir (Yardımcı ve Müftüoğlu, 2014). Dura, üniversitelerin, bölge sanayisinin yapısına göre hizmet üretmesi ve teşkilatlanmasını gerektiğini belirtirken; Türkiye’de sanayinin üniversite-sanayi iş birliğinden talep yetersizliklerinin başlıca sebepleri olarak, piyasada ithal teknolojilerin bulunması, üniversitelerin ürettiği hizmete güvenmemesi, teşkilatlanma, bilgi ve iletişim eksikliği olduğunu ortaya koymuştur (Dura, 1994). Yörük ve Kurşunmaden, üniversite-sanayi iş birliğinde, üniversitenin ana görevi üstlenmesi gerektiğini ve proje yapan öğretim elamanlarına destek verilerek üniversitelerin kendi içyapılarında değişiklik yapması gerektiğini vurgulamıştır (Yörük ve Kurşunmaden, 2007). Ayrıca Yücel ve Atlı, sanayi ile iş birliğini engelleyen etkenler arasında öğretim elamanlarının ders yüklerinin, idari görevlerinin fazla oluşu ve maddi desteklerin de yetersiz olduğunu vurgulamıştır (Yücel ve Atlı, 2014).

Yukarıda değinilen çerçevede bu araştırmanın konusu, Samsun’daki sanayi kesimi ile üniversite arasında karşılıklı ve etkin bir ilişki/etkileşim kurabilmesi ve üniversite-sanayi iş birliğinin daha

da geliştirilebilmesi için sanayi kesiminin üniversite algısını belirlemek ve beklentileri hakkında çıkarımlar yapmaktır. Bu çerçevede, araştırma kapsamında şu sorulara cevaplar aranmıştır: Samsun'daki sanayiciler üniversiteyi nasıl algılıyorlar ve beklentileri neler olabilir? Sanayi ve iş dünyası üniversiteyi nasıl değerlendirmektedir? Sanayi-üniversite iş birliği yeterince gelişmiş midir?

Araştırmada, Samsun kent merkezine bağlı Kirazlık-Tekkeköy ilçesindeki sanayicilerin üniversite ile ilgili algılarını ortaya koymak ve bu algılar üzerinden üniversiteden beklentilerini tespit etmek ve böylece üniversite ile sanayi sektörü arasındaki ilişkinin geliştirilmesine katkı sağlamak amaçlanmıştır. Buna bağlı olarak araştırmanın bir diğer amacı da üniversitenin sanayicilerle bütünleşme hususunda alacağı stratejik kararlara ve uygulamalara temel oluşturmaktır. Çalışmada öncelikle üniversite-sanayi iş birliğinin önemine değinilecek ardından Samsun'da sanayi kesiminin algı ve beklentilerinin belirlenmesine yönelik araştırmanın sonuçları analiz edilecektir.

2. ÜNİVERSİTE-SANAYİ İŞ BİRLİĞİNİN ÖNEMİ

Üniversite-sanayi iş birliği; üniversitelerin bilgi, eleman ve ekipmanıyla sanayinin deneyim, eleman ve finansal güç kaynaklarının bir sistem dâhilinde bir araya getirilerek yapılan eğitim-öğretim, araştırma-geliştirme ve diğer hizmet faaliyetlerinin tümü olarak ifade edilebilir (Dura, 1994, s. 101). Üniversite-sanayi iş birliği genel olarak formel ve enformel bir şekilde gerçekleşebilir. Enformel iş birlikleri, daha çok ekonomik ve ilgili bilgilere hızlı ve esnek bir şekilde erişmek isteyen küçük ve orta ölçekli işletmelere özeldir. Büyük şirketler ise, daha çok ortak girişim veya sözleşme biçimindeki formel iş birliklerini tercih ederler. Enformel iş birliklerinin dezavantajı, sanayi örgütlerinin farklı kültür, norm ve iş prosedürlerine sahip olmalarıdır. Bu farklı özellikler iş birliğine karar vermek için daha fazla enerji ve çaba gerektirebilir. Formel iş birlikleri ise, kısa vadeli hedeflere ortak ekipman ve araştırmalara yönelik iş birlikleridir. Bu iş birliği türünün avantajı, sözleşme sürelerinin sınırlı olması, ortakların iş birliği sürecine asgari etkisi ve risk ve maliyet paylaşımının yapılmasıdır (Dan, 2013).

Üniversite-sanayi iş birliğinde hem sanayinin hem de üniversitenin ayrı ayrı beklentileri vardır. Üniversitelerin, sanayi iş birliğinden beklentilerinin başında; eğitim ve araştırma çalışmaları için finansal destek sağlamak, üretilen bilgi ve teknikleri uygulama, araştırma fonları ile teknoloji yaratma, öğrenci ve fakültelerine tecrübe alanları açmak, bölgesel ekonomik gelişmeye katkıda bulunmak ve mezunlarına iş alanları yaratmaktır. Sanayinin beklentileri ise yetişmiş insan gücünden yararlanma, araştırma, eğitim, üniversitenin araştırma altyapısına erişmek, kendisinde olmayan laboratuvar uzmanlıklarına erişmek, teknolojilerinin genişlemesine ve yenilenmesine olanak sağlamak, potansiyel eleman seçebilmek, rekabet öncesi araştırma olanakları sağlamak ve kendi araştırma kapasitesini artırmaktır (Kurt ve Yavuz, 2013, s. 52).

Üniversite-sanayi iş birliği, on dokuzuncu yüzyıldan bu yana çeşitli düzeylerde hep var olmuştur. İlk üniversite-sanayi iş birliği, sanayinin üniversite araştırmalarına bağlı, altyapı vb. destekler sağlanması ile başlamış ve zamanla üniversitelerde yürütülen belirli araştırma projelerine sözleşme bazlı destekler verilmesiyle gelişmiştir. Son dönemlerde bu iş birliğinin kurumsal temelli ve devlet destekli ortak araştırma merkezlerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Günümüzde formel ve enformel şekilde pek çok iş birliği hayata geçmektedir. ABD'de Kuzey Kaliforniya'da 1952 yılından bu yana faaliyet gösteren ve ilk ve en gelişmiş teknopark olan Stanford Research Park (Silikon Vadisi) üniversite-sanayi iş birliğine bir örnektir. Öte yandan bir sanayi kuruluşuna üniversitede yapılan bir analizin sonucu hakkında yapılan birkaç kelimelik bir yorum ya da telefonda sanayiden gelen bir problem için verilen kısa bir cevap da bir iş birliği örneği olarak kabul

edilmelidir (Kiper, 2010, ss. 42-43). Bir sonraki bölümde Dünya’da ve Türkiye’de başarılı bir şekilde uygulanmakta olan üniversite-sanayi iş birliği örneklerine yer verilmektedir.

3. DÜNYA’DA ve TÜRKİYE’DE ÜNİVERSİTE-SANAYİ İŞ BİRLİĞİNE YÖNELİK UYGULAMALAR

Günümüzde üniversiteler salt bilgi sağlayan kurumlar olmaktan çıkıp, bilginin pazarlamasını da yapabilen girişimci bir boyuta doğru evirilmektedir. Yani bilgi ekonomisi düşüncesiyle üniversiteler girişimci bir rol üstlenmişlerdir (Perry ve Harloe, 2007, s. 25). Bilgi ise, ekonomik gelişimi ve refahı beraberinde getirdiği ölçüde değerli olarak görülmektedir (Perry ve Harloe, 2007, s. 26). Bu bağlamda dünyada, üniversitelerin sanayi sektörüyle geliştirdiği iş birliğine dair çok çeşitli uygulama örnekleri bulunmaktadır. Dünya’da üniversite-sanayi iş birliğine yönelik yapılan iş birliklerinden ön plana çıkanlar şu şekilde belirtilebilir:

- **Humboldt-Innovation:** Humboldt-Innovation (HI), Berlin’de yer alan Humboldt Üniversitesi’nin bir şirkettir. Üniversitenin bilgi ve teknoloji transfer ofisi olarak, üniversite ve sanayi arasında, yani bilim ve iş dünyası arasında bir irtibat görevi görmektedir. Üniversite adına HI, üniversitenin bilim insanları ve özel şirketler arasındaki veya bilim insanları ve kamu sektörü arasındaki sözleşme araştırma projelerini ve bilimsel hizmetleri gerçekleştirmektedir. Bu çerçevede, şirketin inovasyon yönetimi ekibi, bilim insanlarını araştırmalarının ticarileşme potansiyelini erkenden teşhis etme ve bu doğrultuda gerekli adımları belirleme gibi konularda desteklemektedir. HI, bilgi ve teknoloji transferi konusunda sunular ve çalıştaylar düzenlemektedir. Özel işletmelerden kamu otoritelerine kadar çeşitli teşekküller için araştırma ve danışmanlık yapmaktadır. Ayrıca HI, müşterilerini üçüncü kişilerce finanse edilen projeler aracılığıyla geliştirerek desteklemektedir (“Research Services”, 2018).

- **SOGRID: Ulusal Güç Izgaraları:** SOGRID, Fransa’nın önde gelen üniversitelerinden École Polytechnique bünyesinde, enerji şebekesine bağlı milyonlarca sistemde kullanılabilecek, birbirleriyle iletişim kurabilen ve akıllı bir ızgara oluşturan yeni nesil bir elektronik çip geliştirmeyi mümkün kılan bir endüstriyel projedir. Bu proje, Fransa’nın Çevre ve Enerji Yönetimi Ajansı (Agence de l’Environnement et de la Maîtrise de l’Énergie -ADEME-) tarafından finanse edilmiştir. École Polytechnique’in Bilgisayar Bilimi Laboratuvarı (LIX), bu alandaki en büyük 6 üreticiyi (ERDF, ST Microelektronik, Nexans, Capgemini, SagemCom, Landis&Gyr) ve 2 KOBİ’yi (Trialog ve Le LAN) bir araya getiren bu projeye aktif olarak katılmıştır. LIX’in görevi, ERDF’nin kullanıcıların tüketim modellerini gerçek zamanlı gözlemlemesini, paylaşmasını ve analizini sağlayacak algoritma ve protokol geliştirmektir (“Various Types of Research Collaborations”, 2018).

- **RSA, Le Rubis: Son Teknoloji Endüstriyel İş birliği:** École Polytechnique bünyesinde geliştirilen bir başka üniversite-sanayi iş birliği örneğidir. Bu projenin temel taşı olan titanyum katkılı safir, ultra yoğun lazerlerin kullanımında hayati öneme sahip bir malzemedir. Ender bulunan bir malzeme olduğu için École Polytechnique’in yakut ve sentetik taş üretiminde uzmanlaşmış bir şirket olan RSA Le Rubis ile güçlerini birleştirmesine yol açmıştır. Bu iş birliği şirketi, şu anda optik ve lüks mücevher gibi diğer iş sahalarındaki şirketlere pazarladığı safir üretimi konusunda desteklemektedir. Araştırmalara dayanarak, École Polytechnique ile olan bu iş birliğinin Fransız endüstrisinin büyümesinde rol oynadığı söylenmektedir (“Various Types of Research Collaborations”, 2018).

- **The Experimental Medicine Training Initiative (EMI):** Mayıs 2016’da başlatılan The Experimental Medicine Training Initiative (Deneysel Tıp Eğitimi Girişimi – EMI) Cambridge Üniversitesi Hastaneleri, NIHR Cambridge Biyomedikal Araştırma Merkezi ve Endüstri Ortakları Astra Zeneca/MedImmune ve GSK ile ortaklaşa geliştirilen, Cambridge Üniversitesi tarafından

desteklenen stratejik bir programdır. Yeni ilaçların ve yenilikçi tedavilerin geliştirilmesi, deneysel tıp çalışmalarına giderek daha fazla ihtiyaç duymaktadır; bu tür çalışmaların tasarlanması ve sunulması için eğitilmiş birey arzını desteklemek amacıyla, akademi ile ilaç şirketleri arasındaki ortaklıkları içeren bir Eğitim Girişimi olarak kurulmuştur. Bu inisiyatif, örneğin Mart 2018'de yapılan eğitim programında ilaç keşfinde, ilaç geliştirmede ve klinik çalışmaların bir parçası olarak görüntülemenin rolünü anlamak için dersler ve atölyeler sunmuştur.

• **University Technology Centre in Solid Mechanics (UTC):** UTC, 1990'da Rolls-Royce şirketinin teknoloji üssüyle ilgili stratejik ve uygulamalı araştırma yapmak amacıyla Oxford Üniversitesi'nde kurulmuştur. Birçok özel projeye destek sağlamanın yanı sıra şirketten yıllık altyapı finansmanı sağlayan UTC, İngiltere ve dünya çapında şirket tarafından finanse edilen yaklaşık 30 merkezden biri olarak Katı Mekaniği ve Malzeme Mühendisliği Grubu'nun entegre bir parçasıdır ve lisansüstü öğrenciler ile doktora sonrası araştırmacıların endüstriyel sorunlara yönelik çalışmaları için geniş bir fırsat sunmaktadır ("From Research to Industry", 2018).

Türkiye'de üniversite-sanayi iş birliğine yönelik yapılan iş birliklerinden ön plana çıkanlar ise şu şekilde belirtilebilir (Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, 2017):

• **Kayseri Şeker Ar-Ge Merkezi:** Kayseri şeker Ar-Ge merkezi üniversite-sanayi iş birliği projesinde; akademisyenlerin sanayicilere periyodik olarak eğitim vermesi ve patent, yenilikçi model ya da yayına konu olabilecek nitelikte projeler geliştirilmesi hedeflenmektedir. Uygulamanın özgün yönlerinin başında; birden fazla üniversite ve birçok akademisyenle yaratılmış olan işbirliği ağları, üniversitedeki bilgi birikiminin endüstriye aktarılması ve yapılan toplantılarda düzenli notların tutulması ile kurumsal hafıza, projelerin ana teknolojik konularında güncel durumu ve gelişen teknik/teknolojiyi yakından takip imkânı sağlaması ve Ar-Ge personelinin araştırmaya yönelik bilgi kaynak imkânlarının geliştirmesi, ayrıca Ar-Ge Merkezi personelinin yüksek lisans ve doktora eğitimine teşvik edilmesi ile sürdürülebilir Ar-Ge sistematiği gelmektedir.

• **CMS Jant ve Makina Sanayi A.Ş. Ar-Ge Merkezi:** CMS Jant ve Makina Sanayi A.Ş. Ar-Ge Merkezi çalışmaları kapsamında oluşturulan Lisansüstü ve Lisans Bitirme Projelerinin Desteklenmesi başlıklı proje 2014 yılında hayata geçirilmiştir. Bu proje, üniversite-sanayi iş birliği faaliyetlerine resmi bir boyut kazandırmış ve bu konuda yazılmakta olan ve henüz tamamlanmamış lisans ve lisansüstü bitirme tezlerinin desteklenmesi sağlanmıştır. Proje, özellikle her eğitim döneminde yeni son sınıf öğrenci gruplarının ya da lisansüstü öğrencilerin belirlenmesi, akademisyen ile firmanın bir araya gelerek alternatif yeni projeleri oluşturmasını gerekli kılmaktadır. Bu durum akademisyen ve sanayi temsilcilerinin periyodik olarak bir araya gelmesi açısından da önem taşımaktadır.

• **Netaş-Bau Techno Academy Yüksek Lisans ve Doktora Programı:** Netaş'ın Bahçeşehir Üniversitesi (BAU) ile 2014'te başlattığı BAU-NETAŞ Techno Academy Bilgisayar Mühendisliği Tezli Yüksek Lisans ve Doktora Programı, Türk BT sektöründe mühendislerin yetkinliklerini artırmayı hedeflemektedir. BAU-NETAŞ Techno Academy Bilgisayar Mühendisliği lisansüstü programlarında, BAU akademisyenleri, NETAŞ mühendisleriyle iş birliği içinde hazırladıkları bir müfredatı uygulamaktadır. Multimedya ve siber güvenlik alanlarında çalışmak isteyen mühendisler için başlatılan program bazı derslerin NETAŞ'ın Ar-Ge laboratuvarlarında verilmesiyle özgünlük taşımaktadır. Bugüne kadar 39'u yüksek lisans, 7'si doktora programlarına olmak üzere toplam 46 mühendis programa kayıt yaptırmıştır ve program, ilk mezunlarını vermiştir.

• **Volkan İtfaiye Araçları Sanayi ve Ticaret A.Ş.:** Volkan İtfaiye Araçları Sanayi ve Ticaret A.Ş.'nin bilim kurulları ile üniversite sanayi iş birliğinin çeşitlendirilerek sürdürülebilir hale getirilmesi uygulamasının amacı üniversitelerle sürdürülebilir bir iş birliği oluşmasını sağlamaktır. Bunun için uygulanan yöntem bilim kurulları ile sürdürülebilir bir etkileşim ağı oluşturmaktır. Uygulamanın yenilikçi yönleri; intörn mühendis istihdamı için iş birliklerinin konuşulması, sanayideki tecrübelerin öğrencilere aktarılması için firma yöneticilerinin üniversiteler bünyesinde seminer vermesi, lisansüstü eğitim fırsatlarının proje odaklı olması ve bilgi eksikliği olan konularda akademisyen katkısı ile eğitimlerin gerçekleştirilmesidir.

Üniversite-sanayi iş birliğine yönelik Dünya'daki ve Türkiye'deki başarılı uygulama örneklerine bakıldığında; üniversitelerin sahip olduğu bilgi ve birikimin sanayi kesimine açılmasıyla, öğretim elemanlarının bilimsel çalışmalarını uygulama imkânı bulduğu, işyeri eğitim programlarıyla eğitimin etkinliğinin ve kalitesinin arttığı, mezun öğrencilere iş imkânı yaratıldığı ve sanayiye yönelik yapılan projelere mali destek sağlandığı söylenebilir. Yine bu süreçte üniversitelerden sanayi sektörüne yeni ve en uygun teknolojilerin girdiği, elaman ve ekipman ihtiyacının üniversitelerden sağlanarak verimliliğin artırıldığı ve üretimin kalitesinin artırılarak maliyetin düşürüldüğü belirtilebilir.

4. YÖNTEM

4.1. Araştırmanın Konusu, Amacı ve Yöntemi

Bu araştırma Samsun ili örneğinde sanayi kesiminin üniversite-sanayi iş birliğine yönelik algılarını ve beklentilerini konu almaktadır. Bu çerçevede araştırmanın amacı, Samsun'daki sanayi kesimi ile üniversite arasında karşılıklı ve etkin bir ilişki/etkileşim kurabilmesi ve üniversite-sanayi iş birliğinin daha da geliştirilebilmesi için sanayi kesiminin üniversite algısını belirlemek ve beklentileri hakkında çıkarımlar yapmaktır. Bu çalışmada yöntem olarak tanımlayıcı araştırma türü benimsenmiştir. Sosyal araştırmalarda yaygın olarak kullanılan keşfedici ve açıklayıcı araştırma türleri yerine tanımlayıcı araştırma türünün tercih edilmesinin temel dayanağı, Samsun'da sanayi kesiminin üniversite-sanayi iş birliğine yönelik var olan algıları ve beklentileri hakkında çıkarımlar yapılması ve sanayi kesimi ile üniversite arasındaki ilişkilerin varlığını ortaya koymaya yönelik olmasıdır.

4.2. Örneklem

Araştırmanın evreni, Samsun kent merkezine bağlı Kirazlık-Tekkeköy ilçesindeki Organize Sanayi Bölgesi'dir. Görüşmeler, KOBİ niteliği taşıyan işletmelerde, işletme yöneticisi ya da sorumlu müdürleri ile gerçekleştirilmiştir. Kirazlık OSB'de toplam 625 sanayi işletmesi tespit edilmiştir. Örneklem sayısı toplam sayı üzerinden basit rassal örnekleme yoluyla belirlenerek 243 sanayici ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmada veriler likert ölçeğine göre hazırlanmış olan anket formlarıyla yüz yüze görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Toplanan veriler niteliklerine göre sınıflandırılarak, yapılandırılmış soru kâğıtları SurveyMonkey SPSS ve R-Studio programları yardımıyla derlenmiş ve frekans analizi yapılmıştır. Çalışmada kullanılan anket 14 bölümden oluşmaktadır. Ankette 15 soru 58 ifade yer almaktadır.

4.3. Verilerin Analizi ve Bulgular

Sanayi kesiminin, üniversite-sanayi iş birliğine yönelik algı ve beklenti düzeylerinin belirlenmesine yönelik yapılan araştırmada, ankete katılanların demografik özellikleri şu şekilde belirtilebilir: Araştırmaya katılan 243 kişinin %31'i kadın, %69'u erkeklerden oluşurken, %9'u 18-25 yaş arası, %90'ı da 26 yaş üstüdür. Sanayicilerin %24'ü ilkokul-lise eğitim seviyesine, %75'i de üniversite ve üstü eğitim seviyesine sahiptir. Gelir durumuna bakıldığında ağırlıkla (%49)

3001-6000 TL aralığındadır. Ayrıca 1000-3000 TL gelir grubu da önemli bir kısmı (%32) oluşturmaktadır. İkamet sürelerine bakıldığında ise araştırmaya katılan sanayicilerin önemli çoğunluğu (%77) 11 yıldan fazla zamandır Samsun'da ikamet etmektedir. Bunu 6-10 yıllar arası zamandan beri Samsun'da ikamet edenler (%15) izlemektedir. Bu durum, sanayicilerin Samsun'la ilgili yeterli ve gerçekçi bilgiye sahip olabileceklerini düşündürmektedir. Tablo 1'de sanayi kesimine Ondokuz Mayıs Üniversitesi'nin iyi bir üniversite olup olmadığı sorulmuştur.

Tablo 1. Ondokuz Mayıs Üniversitesi İyi Bir Üniversite midir?

Yanıt Seçenekleri	Kişi Sayısı	Yanıtlar
Evet	169	69,55
Kararsızım	46	18,93
Hayır	28	11,52
Toplam	243	100

Tablo 1'e göre sanayicilerin ağırlıklı oranı (%70) OMÜ'nün iyi bir üniversite olduğunu düşünmektedir. Ancak bu hususta %19'luk bir kesim tereddütlüdür. %12'lik kesim ise olumsuz görüşe sahiptir. Yukarıdaki sorunla bağlantılı olarak, OMÜ'yle ilgili kalite algısını görmek üzere tablo 2'de sanayicilere OMÜ'yle ilgili farklı boyutlar sunulmuştur.

Tablo 2. Üniversite Hangi Bakımlardan Niteliklidir?

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Toplam
Öğrencileri niteliklidir	%2,47 6	%16,05 39	%32,92 80	%41,98 102	%6,58 16	243
Öğretim elemanları niteliklidir	%3,70 9	%11,93 29	%37,04 90	%40,33 98	%7,00 17	243
Gelişmeye açık bir üniversitedir	%3,70 9	%7,82 19	%21,40 52	%46,91 114	%20,16 49	243

Tablo 2'ye göre sanayicilerin yarıya yakını (%49), üniversitenin öğrencilerinin nitelikli olduğunu düşünmektedir. Benzer durum, öğretim elemanlarının niteliği (%47) konusunda da geçerlidir. Sanayicilerin yarıdan fazlası ise (%67) Üniversite'nin gelişime açık bir üniversite olduğu görüşündedirler. Bu durum, üniversiteye yönelik olumsuz bir nitelik algısına da işaret etmektedir. Tablo 3'te sanayicilere Samsun'da en önemli kurumun üniversite olup olmadığı sorulmuştur.

Tablo 3. Üniversite, Samsun'un En Önemli Kurumlarından Birisi midir?

Yanıt Seçenekleri	Kişi Sayısı	Yanıtlar
Evet	178	73,25
Kararsızım	42	17,26
Hayır	23	9,47
Toplam	243	100

Tablo 3'e göre sanayicilerin büyük bir çoğunluğu (%73) üniversiteyi, Samsun'un en önemli kurumlarından birisi olarak görmektedir. Sanayi sektörünün üniversiteye atfettiği bu önem dikkate değerdir. Bununla birlikte tablo 4'te üniversitenin şehir için neden ve nasıl önemli olduğu hususu da sorulmuştur.

Tablo 4. Üniversite Samsun İçin Neden/Nasıl Önemlidir?

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ağırlıklı Ortalama
Ekonomi açısından	%3,29 8	%9,88 24	%13,17 32	%53,09 129	%20,58 50	3,78
Kültür açısından	%5,76 14	%8,64 21	%16,05 39	%48,15 117	%21,40 52	3,71
Sanayi açısından	%18,52 45	%25,10 61	%20,58 50	%24,28 59	%11,52 28	2,85

Tablo 4'e göre sanayicilerin büyük kısmı (%73), üniversitenin Samsun ekonomisi bakımından önemli bir kurum olduğunu düşünmektedir. Samsun'un kültürü bakımından üniversiteyi önemli bulanların oranı ise %69 olarak tespit edilmiştir. Öte yandan, sanayiciler arasında Samsun sanayisi bakımından üniversitenin fazla bir öneme sahip olmadığı görüşü daha yaygındır. Sanayicilerin yalnızca üçte biri (%35) üniversitenin Samsun sanayisi için önemli olduğu görüşüne sahiptir. Yukarıdaki tespitle ilişkili olarak, katılımcılara üniversitenin Samsun ekonomisine katkısını algılama düzeyini belirlemeye yönelik üniversitenin Samsun ekonomisine katkı sağlayıp sağlamadığı sorulmuştur.

Tablo 5. Üniversite Samsun Ekonomisine Katkı Sağlıyor mu?

Yanıt Seçenekleri	Kişi Sayısı	Yanıtlar
Evet	187	76,95
Kararsızım	47	19,34
Hayır	9	3,70
Toplam	243	100

Tablo 5'e göre üniversitenin Samsun ekonomisine katkı sunduğu sanayicilerin çoğunluğu (%76) tarafından kabul edilmiştir. Üniversitenin kente olan ekonomik katkısının boyutlarını görebilmek için katılımcılara tablo 6'da çeşitli seçenekler sunulmuştur.

Tablo 6. Üniversitenin Samsun Ekonomisine Katkısının Boyutları

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ağırlıklı Ortalama
Öğrenciler şehre ekonomik katkı sağlıyor	%2,47 6	%6,17 15	%11,93 29	%48,56 118	%30,86 75	3,99
Yurt-Pansiyon sektörü gelişiyor	%1,23 3	%1,65 4	%9,05 22	%51,85 126	%36,21 88	4,20
Önemli markalar Samsun'a geliyor	%7,41 18	%9,47 23	%27,57 67	%37,86 92	%17,70 43	3,49
Üniversitenin bilimsel çalışmaları, Samsun'un kalkınmasına katkıda bulunuyor	%10,29 25	%22,22 54	%29,22 71	%25,10 61	%13,17 32	3,09

Tablo 6'ya göre sanayicilerin oldukça büyük bir kısmı (%79), üniversite öğrencilerinin şehre ekonomik katkı sağladığını düşünmektedirler. Yine sanayicilerin oldukça önemli oranda bir kısmı (%88) yurt-pansiyon sektörünün gelişmesinde üniversitenin olumlu etkisini ifade etmişlerdir. Üniversite sebebiyle önemli markaların Samsun'a gelmesi durumu ise çok kuvvetli olmamakla birlikte sanayicilerin %55'i tarafından düşünülmektedir. Öte yandan, "üniversitenin yaptığı bilimsel çalışmaların Samsun'un kalkınmasına katkıda bulunması" düşüncesine katılanlar azdır (%38). Anlaşıldığı üzere üniversitenin ekonomik katkısı, baskın biçimde öğrencilerin harcamaları

üzerinden algılanmaktadır. Tablo 7'de katılımcılara üniversite-sanayi sektörü arasındaki iş birliğinin yeterlik algısını ölçmeye yönelik üniversite ile sanayi sektörü arasındaki ilişkinin iyi olup olmadığı sorulmuştur.

Tablo 7. Üniversite ile Sanayi Sektörü Arasındaki İlişki İyi Midir?

Yanıt Seçenekleri	Kişi Sayısı	Yanıtlar
Evet	20	8,23
Kararsızım	71	29,22
Hayır	152	62,55
Toplam	243	100

Tablo 7'ye göre Sanayicilerin baskın çoğunluğu (%93), üniversite ile sanayi arasındaki ilişkilerin yeterli olduğu hususunda olumsuz görüşe ve tereddüde sahiptirler. Sanayicilerin az bir kısmı (%8) ilişkilerin yeterli olduğunu düşünmektedir. Katılımcıların üniversite-sanayi iş birliği ile ilgili algısını görmek üzere tablo 8'de farklı boyutlar sunulmuştur.

Tablo 8. Üniversite İle Sanayi Sektörü Arasındaki İlişkinin Boyutları

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ağırlıklı Ortalama
İşbirliğini geliştirecek esas aktör üniversitedir.	%4,94 12	%16,87 41	%20,99 51	%40,74 99	%16,46 40	3,47
Öğretim elemanları, ilişki kurma hususunda yeterli çaba gösteriyor	%23,46 57	%33,74 82	%28,40 69	%11,52 28	%2,88 7	2,37
Sanayiciler, üniversitenin sağlayabileceği katkılar hususunda yeterli bilgiye sahiptir.	%14,40 35	%33,33 81	%29,22 71	%19,34 47	%3,70 9	2,65
İşbirliğinde üniversite bilgi/inovasyon; sanayi de finansman katkısı sunmalıdır.	%3,70 9	%13,99 34	%21,81 53	%43,62 106	%16,87 41	3,56
Üniversite, sanayi sektörüne katkı sağlamak hususunda yeterlidir.	%4,94 12	%28,40 69	%38,68 94	%23,87 58	%4,12 10	2,94

Tablo 8'e göre, katılımcılar açısından (%61) "üniversite-sanayi iş birliğinde üniversiteye düşen rol bilgi/inovasyon, sanayi sektörüne düşen rolün ise finansman sağlamak"tır. Öte yandan sanayicilerin yarıdan fazlası (%57), "üniversite-sanayi iş birliğini geliştirme hususunda üniversitenin daha aktif bir rol alması gerektiği"ni düşünmektedir. Bu bakımdan sanayicilerin, üniversite-sanayi iş birliği hususundaki sorunların çözümünü üniversiteden bekledikleri söylenebilir. Öte yandan üniversite-sanayi iş birliğiyle ilgili sorunların nedenleri hususunda kritik tespitler söz konusudur. Mesela sanayicilerin baskın çoğunluğu (%85), "öğretim elemanlarının üniversite-sanayi ilişkilerinin geliştirilmesi hususunda yeterli çabayı sarf etmediği" düşüncesindedirler. Öte yandan, sanayicilerin çoğunluğu (%77), "sanayi sektörünün üniversitenin sağlayabileceği katkılar hususunda yeterli bilgiye sahip olduğu"nu düşünmemektedir. Yani sanayici, "üniversitenin kendilerine ne tür katkılar sunabileceği" hususunda yeterli bilgiye sahip değildir. Keza sanayiciler (%72), "üniversitenin sanayi sektörüne katkı sağlayacak teknik ve bilimsel yeterliliği" hususunda olumsuz görüşe ve tereddüde sahiptirler. Tüm veriler değerlendirildiğinde; sanayicinin üniversiteden somut beklenti eşliğinin çok düşük olduğu ve üniversite-sanayi iş birliğinin gelişmesini üniversitenin atacağı adımlarla olanaklı gördüğü

söylenbilir. Tablo 9’da ankete katılanların üniversitenin başarı ve performansına dair algı düzeylerini belirlemeye yönelik üniversitenin, Türkiye üniversiteleri içinde başarılı bir üniversite olup olmadığı sorulmuştur.

Tablo 9. Üniversite, Türkiye Üniversiteleri İçinde Başarılı Bir Üniversite midir?

Yanıt Seçenekleri	Kişi Sayısı	Yanıtlar
Evet	115	47,33
Karasızım	85	34,98
Hayır	43	17,70
Toplam	243	100

Tablo 9’a göre, sanayicilerin yarıya yakını (%47) OMÜ’nün Türkiye üniversiteleri için başarılı bir üniversite olduğunu düşünmektedir. Katılımcıların yarıdan fazlası (%35) ise bu konuda olumsuz görüşe ve tereddüde sahiptir. Üniversitenin hangi boyutlarıyla başarılı ya da başarısız bulunduğunu tespit etmek için de Tablo 10’da başarılı bulunan boyutlar sorulmuştur.

Tablo 10. Üniversitenin Başarılı Bulunan Boyutları

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Karasızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ağırlıklı Ortalama
Üniversite-sanayi iş birliğinde	%16,46 40	%37,04 90	%34,98 85	%11,11 27	%0,41 1	2,42
Sanayiye yönelik ürettiği projeler konusunda	%19,34 47	%41,15 100	%29,63 72	%8,64 21	%1,23 3	2,31
Samsun’un ekonomisine katkı sunmasında	%11,11 27	%27,98 68	%31,28 76	%28,40 69	%1,23 3	2,81
Sanayiye ara eleman yetiştirilmesi konusunda	%23,87 58	%34,16 83	%27,57 67	%11,93 29	%2,47 6	2,35

Tablo 10’a göre sanayicilerin üniversiteyi diğer boyutlara oranla başarılı buldukları tek boyutun (%30) “*Samsun ekonomisine ivme kazandırma hususu*” olduğu söylenebilir. Üniversite, diğer boyutları itibariyle başarısız görülmektedir. Buna göre sanayiciler sırasıyla “*sanayiye yönelik ürettiği projeler* (%90)”, “*üniversite sanayi iş birliği* (%88)” ve “*üniversite, sanayiye ara eleman yetiştirilmesi* (%85)” hususlarında olumsuz görüşe ve tereddüde sahiptirler. Bu doğrultuda üniversite-sanayi ilişkilerini geliştirmek için öncelikli olarak “*sanayiye yönelik proje üretilmesi*”, “*iş birliğini artıracak modellerin geliştirilmesi*” ve “*sanayiye ara eleman yetiştirilmesi*” gerektiği ortaya çıkmaktadır. Üniversite-sanayi iş birliğinin geliştirilmesinin önemli bir yolu, sanayicilerin üniversite etkinliklerine katılabilmesi ve bu etkinliklere erişilebilirlikleridir. Bununla ilgili olarak tablo 11’de katılımcılara üniversitenin düzenlemiş olduğu etkinliklere katılıp katılmadığı sorulmuştur.

Tablo 11. Üniversitenin Etkinliklerine Katılır Mısınız?

Yanıt Seçenekleri	Kişi Sayısı	Yanıtlar
Evet	108	44,44
Karasızım	1	0,41
Hayır	134	55,14
Toplam	243	100

Tablo 11’e göre sanayicilerin çoğunluğu (%55) üniversitenin düzenlediği etkinliklere katılmadığını ifade etmiştir. Bu tespit, üniversite ile sanayi arasındaki ilişkinin yeterince geliştirilememesi

nedenlerinden birisi olduğu söylenebilir. Daha az düzeyde (%44) gerçekleşen üniversite etkinliklerine katılma sayısı ise tablo 12'de sorulmuştur.

Tablo 12. Etkinliklere Katılım Durumu

Yanıt Seçenekleri	Yanıtlar	Sayı
1	%11,11	12
2-3	%51,85	56
4-5	%25,93	28
6-10	%6,48	7
Daha Fazla	%4,63	5
Toplam	%100	108

Tablo 12'ye göre üniversite etkinliklerine katılan (%44'lük) sanayici kesimin büyük çoğunluğu (%89), 2'den az olmamak üzere, çeşitli kereler etkinliğe katılmışlardır. Tablo 13'te bu kesimin hangi tür etkinliklere katıldığını öğrenmek için çeşitli seçenekler sunulmuştur.

Tablo 13. Katılım Sağlanan Üniversite Etkinliklerinin Türü

Yanıt Seçenekleri	Yanıtlar	Sayı
Sosyal/Kültürel/Ekonomik	%78,70	85
Açılış Töreni	%39,81	43
Bilimsel	%47,22	51
Sportif	%12,96	14
Diğer	%0,93	1
Toplam	%100	108

Tablo 13'e göre üniversite etkinliklerine katılan (%44'lük) sanayici kesimin büyük çoğunluğu (%79), "sosyal/kültürel/ekonomik" etkinliklere katılmışlardır. Sanayicilerin %47'si "bilimsel etkinliklere", %40'ı "açılış törenine" ve %13'ü "sportif etkinliklere" katılmıştır.

Tablo 14'te sanayicilerin üniversitenin etkinliklerine katılımını kısıtlayan gerekçelere ve bu husustaki algılarına yer verilmiştir.

Tablo 14. Üniversite Etkinliklerine Katılımı Sınırlandıran Gerekçeler

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ağırlıklı Ortalama
Üniversitede yapılan etkinlikler bize hitap etmiyor.	%11,1 27	%23,46 57	%26,34 64	%25,51 62	%13,58 33	3,07
Üniversitenin yaptığı etkinliklere katılmak isterim ama zamanları uymuyor.	%6,58 16	%12,35 30	%15,64 38	%44,03 107	%21,40 52	3,61
Üniversitenin yaptığı etkinliklere katılmak isterim ama kampüs çok uzak.	%16,46 40	%35,39 86	%14,40 35	%20,99 51	%12,76 31	2,78
Üniversitenin yaptığı etkinliklerden haberim olmadığı için.	%9,05 22	%13,58 33	%14,81 36	%36,21 88	%26,34 64	3,57

Tablo 14’te sanayicilerin, üniversite etkinliklerine katılmama gerekçesi öncelikle (%65) “*etkinliklerin zamanlamasının katılımcılara uymaması*”dır. Daha sonraki gerekçe (%60) “*üniversite etkinliklerinden haberdar olmama*”yı işaret etmektedirler. Onu takip eden gerekçeler ise sırasıyla, “*üniversite etkinliklerin katılımcılara hitap etmemesi* ve (%39)” ve “*kampüsün şehre uzak oluşu*”dur. Tablo 15’te sanayicilerin üniversiteye sağladığı desteğin yeterli olup olmadığı sorulmuştur.

Tablo 15. Sanayicilerin Üniversiteye Sağladığı Destek Yeterli Midir?

Yanıt Seçenekleri	Kişi Sayısı	Yanıtlar
Evet	15	6,17
Kararsızım	80	32,92
Hayır	148	60,91
Toplam	243	100

Tablo 15’e göre sanayicilerin büyük çoğunluğu (%94) Samsun’un sanayici ve iş adamlarının üniversiteye sağladığı desteğin yeterli olduğunu düşünmemektedirler. Bu durum, çok önemli bir özeleştirici olarak görülebilir. Tablo 16’da katılımcılara, üniversitenin şehrin beklentilerini yerine getirip getirmediği sorulmuştur.

Tablo 16. Üniversite Şehrin Beklentilerini Yerine Getirebiliyor Mu?

Yanıt Seçenekleri	Kişi Sayısı	Yanıtlar
Evet	50	20,58
Kararsızım	113	46,50
Hayır	80	32,92
Toplam	243	100

Tablo 16’daki verilere göre sanayicilerin %32’si üniversitenin, şehrin beklentilerini yerine getirmediğini; %20’si üniversitenin şehrin beklentisini karşıladığını ve %46’sı da bu konuda kararsız olduğunu söylemiştir. Buna göre üniversitenin şehrin beklentilerine yönelik çalışmalar yapması gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Katılımcıların, şehrin beklentileri karşısında Üniversite’yi hangi nitelikleriyle yeterli, hangi nitelikleriyle yetersiz gördüğünü değerlendirebilmek için tablo 17’de alternatif seçenekler sunulmuştur.

Tablo 17. Sanayicilerin Üniversiteden Beklentilerinin Boyutları

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ağırlıklı Ortalama
Ekonomiyi canlandırma hususunda beklentileri yerine getirebiliyor.	%6,17 15	%26,34 64	%28,40 69	%35,80 87	%3,29 8	3,04
Sosyal ve kültürel beklentileri yerine getirebiliyor.	%7,41 18	%20,58 50	%29,63 72	%36,21 88	%6,17 15	3,13
Sağlık hizmeti hususunda beklentileri yerine getirebiliyor.	%6,58 16	%15,23 37	%13,99 34	%42,80 104	%21,40 52	3,57
Sanatsal faaliyetler hususunda beklentileri yerine getirebiliyor.	%12,7 6 31	%22,63 55	%39,92 97	%22,22 54	%2,47 6	2,79

Tablo 17’ye göre sanayicilerin büyük çoğunluğu (%64) üniversitenin “*sağlık hizmeti hususunda*” şehrin beklentilerini yerine getirdiğini söylemiştir. Diğer katılımcıların %42’si üniversitenin

“sosyal ve kültürel”, %39’u “ekonomiyi canlandırma” ve son olarak da %25’lik oranla “sanatsal faaliyetler” hususunda şehrin beklentilerini yerine getirdiklerini söylemişlerdir.

Yukarıdaki tespitlerle ilişkili olarak, tablo 18’de katılımcılara, üniversitenin şehrin sorunlarıyla ilgilenip ilgilenmediği sorulmuştur.

Tablo 18. Üniversite Şehrin Sorunlarıyla İlgilenmekte midir?

Yanıt Seçenekleri	Kişi Sayısı	Yanıtlar
Evet	57	23,46
Kararsızım	98	40,33
Hayır	88	36,21
Toplam	243	100

Tablo 18’deki verilere göre sanayiciler, üniversitenin şehrin sorunlarıyla ilgilenip ilgilenmediği hususunda çeşitli görüşlere sahiptirler. “Üniversite şehrin sorunlarıyla ilgileniyor” diyenler azdır (%23,46). Çoğunluk (%76,54), bu konuda olumsuz görüşe ve tereddüde sahiptir. Tablo 19’da katılımcıların üniversitenin, Samsun’un sorunlarına yönelik gösterdiği ilgiye yönelik algı düzeyleri ölçülmüştür.

Tablo 19. Üniversite’nin, Samsun’un Sorunlarına Gösterdiği İlgi

	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum	Ağırlıklı Ortalama
Ekonomik sorunlarla ilgileniyor.	%12,35 30	%31,28 76	%29,22 71	%24,69 60	%2,47 6	2,74
Kentsel gelişme sorunlarıyla ilgileniyor.	%10,70 26	%29,63 72	%30,04 73	%27,16 66	%2,47 6	2,81
Sağlık hizmetleri sorunlarıyla ilgileniyor.	%2,47 6	%11,1 27	%18,11 44	%48,15 117	%20,16 49	3,72
Çevresel sorunlarla ilgileniyor.	%6,58 16	%30,04 73	%35,80 87	%22,22 54	%5,35 13	2,90
Kültürel sorunlarla ilgileniyor.	%7,82 19	%27,16 66	%32,10 78	%28,81 70	%4,12 10	2,94

Tablo 19’da sanayiciler, üniversitenin öncelikle şehrin “sağlık hizmetleri sorunları”yla ilgilendiğini düşünmektedirler (%68). Bunu takip eden öncelikli ilginin (%33) “kültürel sorunlarla ilgilenme” biçimindedir. Daha sonraki ilgi öncelikleri ise “kentsel gelişme sorunlarıyla ilgilenme” (%30); “ekonomik sorunlarla ilgilenme” (%27) ve “çevresel sorunlarla ilgilenme” (%28) biçimindedir. Sonuç olarak, üniversitemizin şehrin sağlık hizmetleri dışındaki temel sorunlarına gösterdiği ilgi, sanayicilerin algısında çeşitlilik göstermektedir; bu çeşitlilik içinde olumsuz görüş bildirenlerin bir nebze öne çıktığı belirtilebilir. Tablo 20’de sanayicilerin üniversite hakkında haber kaynaklarının neler olduğu sorusuna yer verilmiştir.

Tablo 20. Sanayicilerin Üniversite Hakkında Haber Kaynakları

	1	2	3	4	Toplam Puan
Yerel	%26,34	%30,45	%33,33	%9,88	2,73
Medyadan	64	74	81	24	
Tanıdıklardan	%32,10	%26,34	%32,92	%8,64	2,82
	78	64	80	21	
Üniversite	%2,06	%8,64	%16,05	%73,25	1,40
bülteninden	5	21	39	178	
İnternette	%39,51	%34,57	%17,70	%8,23	3,05
	96	84	43	20	

Tablo 20’de sanayicilerin üniversiteyle ilgili öncelikli bilgi ve haber kaynakları sırasıyla, “*internet, üniversiteden tanıdıklar ve yerel medya*” olarak sıralanabilir. İnternet, sanayicilerin %39’unun ilk tercihi iken, üniversitedeki tanıdıkların öncelik oranı %32’dir. Bu hususta yerel medyanın öncelik oranı ise %26’dır. Yine İkinci öncelikli haber kaynaklarının da sırasıyla internet (%35), yerel medya (%30) ve üniversitedeki tanıdıklar (%26) biçimindedir. Tablo 21’de sanayicilerin üniversiteyi nasıl tanımladıkları sözcüklere yer verilmiştir.

Tablo 21. Sanayicilerin Üniversiteyi Tanımladıkları Sözcükler

Yanıt Seçenekleri	Yanıtlar	Sayı
Modern	37,04	90
Muhafazakâr	21,81	53
Şehre ilgili	10,29	25
Şehirden Kopuk	49,38	120
Mütevazı	22,63	55
Kibirli	20,58	50
Kaliteli	37,86	92
Kalitesiz	12,35	30

Tablo 21’e göre sanayicilerin üniversite ile ilişkilendirdikleri sözcükler sırasıyla “*şehirden kopuk*” (%49), “*kaliteli*” (38) ve “*modern*”dir (%37). Buna göre sanayicilerin, üniversitenin, görece olumlu niteliklere sahip olan, ama şehirden kopuk bir kurum olarak algıladığı söylenebilir.

5. SONUÇ

Bu çalışmada Samsun’da üniversite-sanayi iş birliğine yönelik sanayi kesiminin algıları ve beklentileri ele alınmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre, sanayicilerin büyük bir çoğunluğu üniversiteyi, şehrin en önemli kurumlarından bir olarak görürken; üniversitenin de (OMÜ) iyi bir üniversite olduğunu düşünmektedirler. Samsun’da sanayi kesiminin üniversiteye atfettiği bu önem dikkate değerdir. Sanayicilerin yarıya yakını, üniversite öğrencilerinin ve öğretim elemanlarının nitelikli olduğunu belirtirken; yarıdan fazlası ise üniversitenin gelişime açık bir üniversite olduğunu düşünmektedirler.

Üniversitenin hangi açılardan önemli olduğu hususunda sanayicilerin büyük kısmı, üniversitenin Samsun ekonomisi bakımından önemli bir kurum olduğunu ifade etmiştir. Öte yandan, sanayiciler arasında üniversitenin, Samsun sanayisi bakımından fazla bir öneme sahip olmadığı görüşü de yaygındır. Sanayicilerin yalnızca üçte birinin üniversitenin, Samsun sanayisi için önemli olduğu görüşüne sahip olduğu söylenebilir.

Sanayicilerin çoğu, üniversitenin Samsun ekonomisine katkı sunduğunu kabul ederken; üniversite öğrencilerinin şehre ekonomik katkı sağladığını ve buna bağlı olarak da yurt-pansiyon

sektörünün gelişmesinde üniversitenin olumlu etkisini ifade etmişlerdir. Öte yandan, üniversitenin yaptığı bilimsel çalışmaların Samsun'un kalkınmasına katkıda bulunması düşüncesine katılanların az olduğu söylenebilir.

Sanayicilerin büyük çoğunluğunun, üniversite ile sanayi arasındaki ilişkilerin yeterli olduğu hususunda olumsuz görüşe ve tereddüde sahip oldukları belirtilebilir. Bu noktada sanayicilere göre; üniversite-sanayi iş birliğinde üniversiteye düşen rol bilgi/inovasyon, sanayi kesimine düşen rol ise finansman sağlamaktır. Ayrıca sanayicilerin yarından fazlası, üniversite-sanayi iş birliğini geliştirme hususunda üniversitenin daha aktif bir rol alması gerektiğini düşünmektedir. Bu bakımdan sanayicilerin, üniversite-sanayi iş birliği hususundaki sorunların çözümünü üniversiteden bekledikleri söylenebilir. Ancak sanayicilerin büyük çoğunluğu Samsun'daki sanayici ve iş adamlarının üniversiteye sağladığı desteğin yeterli olmadığını da ifade etmişlerdir.

Bu kapsamda üniversite-sanayi iş birliğiyle ilgili sorunların nedenleri hususunda kritik tespitler söz konusudur. Bu noktada sanayiciler, öğretim elemanlarının üniversite-sanayi ilişkilerinin geliştirilmesi hususunda yeterli çabayı sarf etmediğini ve üniversitenin, sanayi sektörüne sağlayabileceği katkılar hususunda yeterli alt yapıya ve bilgiye sahip olmadığını düşünmektedirler. Dolayısıyla sanayicilerin, üniversitenin kendilerine ne tür katkılar sunabileceği hususunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları, üniversiteden somut beklenti eşiklerinin çok düşük olduğu ve üniversite-sanayi iş birliğinin gelişmesini üniversitenin atacağı adımlarla olanaklı gördükleri belirtilebilir.

Nitekim sanayicilerin üniversiteyi başarılı buldukları boyutların başında; Samsun ekonomisine ivme kazandırma ve sağlık hizmetleri hususu geldiği söylenebilir. Öte taraftan sanayiciler, üniversitenin sanayiye yönelik ürettiği projeler, üniversite-sanayi iş birliği ve ara eleman yetiştirilmesi hususlarında olumsuz görüşe ve tereddüde sahiptirler. Bu doğrultuda üniversite-sanayi ilişkilerini geliştirmek için öncelikli olarak sanayiye yönelik proje üretilmesi, iş birliğini artıracak modellerin geliştirilmesi ve sanayiye ara eleman yetiştirilmesi gerektiği ortaya çıkmaktadır.

Üniversite-sanayi iş birliğinin geliştirilmesinin önemli bir yolu, sanayicilerin üniversite etkinliklerine katılabilmesi ve bu etkinliklere erişilebilirlikleridir. Sanayiciler üniversiteyle ilgili bilgi ve haber kaynaklarına internet, üniversiteden tanıdıklar ve yerel medya aracılığıyla ulaşırken; bu kapsamda sanayicilerin çoğunluğu, üniversitenin düzenlediği etkinliklere katılmadığını ifade etmiştir. Bu tespit, üniversite ile sanayi arasındaki ilişkinin yeterince geliştirilememesi nedenlerinden birisi olarak görülebilir. Üniversitenin etkinliklerine sanayicilerin katılımını kısıtlayan gerekçeler arasında; öncelikle etkinliklerin zamanlamasının katılımcılara uymaması, üniversite etkinliklerinden haberdar olmamaları, üniversite etkinliklerin katılımcılara hitap etmemesi ve kampüsün şehre uzak oluşu gelmektedir.

Sonuç olarak Samsun'daki sanayi kesimi üniversiteyi, görece olumlu niteliklere sahip olan, ama şehirden ve sanayi sektöründen kopuk bir kurum olarak algıladığı söylenebilir. Yine üniversite ile sanayi arasındaki ilişkilerin yeterli olduğu hususunda olumsuz görüşe sahip oldukları ve bu konudaki beklentilerinin ise üniversitenin atacağı adımlarla olanaklı gördükleri belirtilebilir. Bunun yanı sıra sanayicilerin, üniversitenin kendilerine ne tür katkılar sunabileceği hususunda yeterli bilgiye sahip olmadıkları ve kendilerinin de üniversiteye sağladığı desteğin yeterli düzeyde olmadığını düşünmektedirler.

KAYNAKÇA

- Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Bilim ve Teknoloji Genel Müdürlüğü. (2017). Özel sektör ar-ge merkezleri iyi uygulama örnekleri. Erişim adresi: <http://argedeiyuygulamalar.com/pdf/ar-ge-tunalzirve-2017.pdf>.
- Dan, M. C. (2013). Why should university and business cooperate? A discussion of advantages and disadvantages. *International Journal of Economic Practices and Theories*, 3(1), 67-74.
- Dura, C. (1994). Üniversite-sanayi işbirliği üzerine bir deneme. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi* 49 (3), 101-117.
- From Research to Industry. (2018). Erişim adresi: <http://www.cea.fr/english>.
- Kiper, M. (2010). *Dünyada ve Türkiye’de üniversite-sanayi iş birliği ve bu kapsamda üniversite-sanayi ortak araştırma merkezleri programı (ÜSAMP)*. Ankara: Türkiye Teknoloji Geliştirme Vakfı.
- Kurt, Ü. ve Yavuz, M. (2013). Üniversite-sanayi iş birliği: dünü, bugünü, geleceği. *Süleyman Demirel Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 17(1), Özel Sayı, 50-57.
- Perry, B. ve Harloe, M. (2007). “External engagement sand internal transformations: universities, localitiesand regional development”, içinde A. Harding, A. Scott, S. Laske ve c. Burtscher (eds.), *Bright Satanic Mills: Universities, Regional Development and the Knowledge Economy*, Ashgate Publishing: İngiltere.
- Research Services. (2018). Erişim adresi: <https://www.humboldt-innovation.de/en/home.html>.
- Various Types of Research Collaborations. (2018). Erişim adresi: <https://www.polytechnique.edu/en/various-types-research-collaborations>.
- Yardımcı, A. ve Müftüoğlu, E. B. (2016). Üniversite sanayi işbirliğine sanayi kesiminin bakışı. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 70 (4), 815-838.
- Yörük, E. E. ve Kurşunmaden, F. (2007). Teknolojik yenilik yaratma ve Türkiye’de üniversite sanayi işbirliği. *Journal of Azerbaijani Studies*, 12 (1-2), 656-666. Erişim adresi: <http://jhss-khazar.org/wp-content/uploads/2010/06/TEKNOLOJIK-YENILIK-YARATMA-VE-TURKIYE.pdf>.
- Yücel, N. ve Atli, Y. (2014). Üniversite eğitiminde üniversite-sanayi işbirliğinin önemi: firat üniversitesi öğretim elemanları üzerine bir alan araştırması. *Süleyman Demirel İİBF Dergisi*, 19 (3), 153-168.

SUMMARY

Universities have a structure which are made all kinds of research-development and academic education and produce knowledge and human resource for industry. In recent years, it can be said that universities in Turkey started to be more sensitive to local economic development and public welfare and consider expectation of social environment and industry sector. In this respect, for further development of university-industry cooperation, universities should have information of how they are perceived by the industrialist and what are the needs and priorities of industrialist. As a result, the most basic condition for establishing a mutual and effective relationship / interaction between the university and the industrialist is that universities know and understand industrialist and vice versa.

In this context, the aim of the study is to determine the university perception of the industrial sector and to make inferences about the expectations of the university sector in order to establish a mutual and effective relationship / interaction between the industry sector and universities and to further develop the university-industry cooperation in Samsun. In the scope of research, the following questions were tried to answer: How do industrialists in Samsun perceive the university and what are their expectations? How does industrial and business world evaluate the university? Is the cooperation between industry and university well developed?

In this study, descriptive research type has been adopted as a method. The main basis for choosing descriptive research type rather than the interpretive and exploratory research types commonly used in social research is to make inferences about the existing perceptions and expectations of industrial sector about university-industry cooperation and the existence of relations between industry and university in Samsun.

The universe of the research is the Organized Industrial Zone in Kirazlık-Tekkeköy district of Samsun city center. The interviews were conducted with the managers of the managers or responsible managers of SMEs. A total of 625 industrial enterprises were identified in Kirazlık OIZ. The number of the sample was determined by simple random sampling over the total number and was carried out with 243 industrialists.

The data were collected through face-to-face interviews with questionnaires prepared according to the Likert scale. The collected data were classified according to their characteristics and the structured questionnaires were compiled with the help of SurveyMonkey SPSS and R-Studio programs and frequency analysis was performed. The questionnaire used in this study consists of 14 chapters. The questionnaire included 15 questions and 58 statements.

According to the findings of the study, most of the industrialists considered the university as one of the most important institutions of the city; they think that the university (OMU) is a good university. This importance attributed to the university by the industrial sector in Samsun is remarkable. Almost half of the industrialists state that university students and academic staff are qualified; more than half think that the university is a university open to development.

In which aspect of university is important, most of the industrialists stated that the university is an important institution in terms of economy of Samsun. However, it can be said that only one third of the industrialists have the opinion that the university is important for Samsun industry. Most industrialists agree that the university has contributed to the economy of Samsun; university students contributed economically to the city and consequently expressed the positive impact of the university on the development of the dormitory sector.

It can be stated that the vast majority of the industrialists have negative views and hesitations that the relations between the university and the industry are sufficient. In this point according to the industrialists, the role of the university in the university-industry cooperation is to provide information / innovation and the role of the industry sector is to provide finance. Moreover, more than half of the industrialists think that the university should play a more active role in developing university-industry cooperation. In this respect, it can be said that industrialists expect the solution of the problems in university-industry cooperation from university. However, the majority of industrialists stated that the support provided by the industrialists and businessmen in Samsun is not enough.

In this context, there are critical determinations regarding the causes of problems related to university-industry cooperation. Industrialists think that academic staff has not made enough efforts to improve university-industry relations and that the university does not have sufficient infrastructure and knowledge to contribute to the industrial sector. Therefore, it can be stated that industrialists do not have enough knowledge about how the university can offer them that the concrete expectations of the university are very low and that university-industry cooperation

is possible with the steps taken by the university. In this direction in order to develop university-industry relations, it is necessary to produce projects for industry, to develop models to increase cooperation and to raise intermediate staff for industry.

An important way to develop university-industry cooperation is the participation of industrialists in university activities and their accessibility to these activities. Industrialists stated that they have access to information and news sources related to the university through the internet, university acquaintances and local media; in this context, the majority of the industrialists stated that they did not participate in the activities organized by the university. This finding can be seen as one of the reasons for inadequate development of the relationship between university and industry.

As a result, it can be said that the industrial sector in Samsun perceives the university as an institution that has relatively positive qualities but is detached from the city and industry sector. Again, it can be stated that they have a negative opinion that the relations between the university and the industry are sufficient and that their expectations on this subject are possible with the steps taken by the university. Besides, they think that the industrialists do not have enough knowledge about what kind of contributions the university can offer them and they do not have sufficient support to the university.